

Historische gebouwen en ander erfgoed

Huys te Warmont

Het buitenhuis Huys te Warmont met restanten van het middeleeuwse kasteel van de Heren van Warmond is omgeven door een slotgracht. Eerst woonde Dirk van Warmunde er en vanaf 1290 het geslacht Van den Woude. Na de moord op Aleid van Poelgeest gaf graaf van Holland, Hertog Albrecht van Beieren, in 1393 opdracht het Huys te verwoesten. Pas in 1420 stak Jan van Beieren het Huys in brand in zijn strijd tegen zijn nicht Jacoba, die zich in het nabijgelegen Slot Teylingen verschanste. Haarlemse benden staken in 1426 het Huys opnieuw in brand, waarna het rond 1470 herbouwde kasteel als steunpunt van de "Kabeljauwen" diende, die toen in gevecht waren met de "Hoeken". In 1526 liet Jacob van den Woude het kasteel na aan zijn nicht Maria van Mathenesse, die getrouwd was met Jan van Duvendoorde, Heer van Wassenaar. Tijdens het beleg van Leiden (1573) werd het door de

Spanjaarden vernield. Reden was waarschijnlijk dat de zoon van Johan van Duvendoorde als een van de "watergeuzen" op 1 april 1572 betrokken was geweest bij de verovering van Den Briel. Johan liet het Huys in 1579 in oude stijl herbouwen. Kasteelheer Cornelis Pieter van Leyden gaf het in 1780 zijn huidige classicistische aanzien en hing een klokje uit 1392 in een van de torens. Het Huys wordt tegenwoordig particulier bewoond, het mooie strandwalbos van 22 hectare is wel voor publiek toegankelijk.

Groot Leerust

Het classicistisch herenhuis Groot Leerust met de Franse voortuin ligt langs de Leede. Het dateert uit 1717 en kreeg in 1844 zijn huidige aanzicht. Daarvoor was het een boerderij. Het huis wordt particulier bewoond; de achtertuin (met theekoepel uit ca. 1815) is in 1953 een openbaar park geworden.

Oostergeest

Het streng-classicistisch landhuis Oostergeest is tussen 1651 en 1667 gebouwd vlak ten noorden van de oude St. Matthiaskerk, waar tot dan toe een boerderij stond. In 1730 werd rond het buitenhuis het geometrische park Oostergeest aangelegd. In de 19e eeuw werden aanpassingen aangebracht aan het huis (in empirestijl) en het park (in landschapstijl). Het bos is tegen vergoeding te bezoeken, het landhuis niet.

De Oude Toren

Al in de 11e eeuw stond op de plaats van de huidige St. Matthiaskerk een kapel. Naast de toren lag het klooster St. Ursula of de 1000 Maagden, dat via een onderaardse gang met de kerk verbonden was. De kerk en het klooster werden in 1573 verwoest door de geuzen om te voorkomen dat de belegerende Spanjaarden er zich zouden verschanen. Op de ruïne liet de Heer Johan van Duvendoorde in 1597 binnen de muren een kleine Hervormde kerk bouwen, die tot 1874 gebruikt werd. De windwijzer in de vorm van een schip was een eerbetoon aan Van Duvendoorde, die admiraal van de geuzenvloot was. Wat nu nog resteert is een schilderachtige plek met middeleeuwse ruïnemuren en een bijzondere flora, ook een klein deel van de onderaardse kloostergang is nog in tact. Er liggen nog enkele opmerkelijke

graven, bijvoorbeeld die van Jacob van den Woude, Heer van Warmond, uit 1398 en een grafmonument van de Oud-Katholieke kerkleiders, de Jansenisten.

Mariënhaven-Mariëngaerde

In 1412 werd door Heer Jan van den Woude het klooster Mariënhaven gesticht, dat in 1573 door de geuzen werd vernield. Op de oude locatie verscheen in 1750 de Franse kostschool. In 1799 was het eerste Rooms-katholieke Groot Seminarie van Noord-Nederland er gehuisvest. Het huidige complex dateert grotendeels uit 1821 en wordt gebruikt als verpleeghuis annex kloosterbejaardenoord. De kapel stamt uit 1844.

Steenhuis van Teylingen

Waar nu de kinderboerderij "De Kloosterhof" is gevestigd, liggen de fundamenten van een woontoren en een ringmuur van het "steenhuis" van Heer Dirk van Teylingen (1244-1282), de oudste zoon van Heer Willem en de stichter van het Slot Teylingen te Voorhout. Dit steenhuis raakte in de 14e eeuw in verval. Hertog Hertog Albrecht van Beieren, graaf van Holland, gaf in 1386 de grond aan de abt Ter Campe die er later het klooster Mariënhaven bouwde.

Hervormde Kerk

De Hervormde Kerk is wat men noemt een Waterstaatskerk, gebouwd in 1874. De dominee's woning, de Roekenhof, stamt uit 1868, is in 1886 gerestaureerd en is nu in gebruik als bibliotheek.

Stad Rome

Op de Baan, het dorpsplein met houten muziektent, bestond op de plaats waar het restaurant de Stad Rome is gevestigd al in 1756 de herberg Romen. Tijdens de Franse bezetting (1795-1813) eindigde het bestuur van de Heren van Warmond en werd de herberg gedeeltelijk een "rechthuis". Na 1820 werd dit "raadhuis" genoemd, totdat de bouw van het eerste echte Raadhuis in 1867 begon. In 1910 werd het restaurant in de huidige staat gebracht.

Burcht

Het lage gedeelte is in 1673 gebouwd als Remonstrantse kerk. Toen de Remonstrantse beweging verdween werd het in 1796 de katholieke kerk, waaraan de pastorie werd toegevoegd. In 1858 werd het gebouw een school, later een parochiehuis, een verenigingsgebouw en tenslotte een appartementencomplex.

St. Matthiaskerk

Deze rooms-katholieke kerk is in 1858 gebouwd volgens het grondplan van de oude Matthiaskerk.

Oude Raadhuis

In 1867 werd Warmonds eerste Raadhuis gebouwd naast de school (1860). Voordien was het raadhuis gevestigd in een deel van de herberg Romen. De hardstenen pomp uit 1871, voor het oude raadhuis, kon al in 1904 niet meer als drinkwaterbron gebruikt worden. In 1930 vertrok de gemeente uit het Oude Raadhuis, het werd te klein.

Vroenhof

Het herenhuis Vroenhof dateert uit 1865 en is gebouwd in eclectische stijl, met een zogenaamde pronkfaçade. Oorspronkelijk stond het 17e eeuwse buitenhuis 'Ruimzicht' in die huidige overtuin aan de overzijde van de Herenweg met doorkijk naar de Leede. De naam van het huis werd in 1817 veranderd in 'Weltevreden', raakte in verval en werd

in 1862 gesloopt. Het nieuwgebouwde 'Weltevreden' met zijvleugels werd in 1933 omgedoopt tot Vroenhof.

Meerrust

Meerrust is een typisch voorbeeld van de serie eeuwenoude boerderijen die stonden op de oostelijke rand van de Warmondse strandwal, met in het veenweidegebied de weilanden erachter. Meerrust is al sinds 1923 een restaurant.

Jan Steenhuis

Aan de Jan Steenlaan 36 woonde de in Leiden geboren schilder Jan Steen rond 1660. Het woonhuis dateert uit 1611. De kunstenaar is beroemd geworden om zijn schilderijen met vrolijke huiselijke taferelen, van waaruit ook de uitdrukking Het huishouden van Jan Steen stamt. Zijn schoonvader was de bekende landschapsschilder Jan van Goyen.

Stationskoffiehuis

De uitspanning van het toenmalige station Warmond werd gebouwd in 1898. De treinen stopten sinds 1842 in Warmond. Vanaf 1946 stopte de dienstregeling en leidt het Stationskoffiehuis een nieuw bestaan, dat van restaurant.

Oud Teylingen of Lokhorst

Aan het begin van de Grote Wetering (nu Grote Sloot) woonden in het 13e eeuwse kasteel Oud-Teylingen aanvankelijk leden van de adellijke familie Van Teylingen. Nadat het huis in 1814 was gesloopt, verzezen er aan de Leede kalkovens, waarin schelpen van de stranden van Katwijk en Noordwijk tot kalk werden verwerkt. Ook deze kalkovens werden na de 2e Wereldoorlog afgebroken.

Warmonderhek

Ter vervanging van een middeleeuws hek werd in 1784 op de grens met Oegstgeest dit tolhek geplaatst en ging men tol heffen. In de middeleeuwen bezat de invloedrijke Abdij van Rijnsburg het kasteel Abtspoel op de noordelijkste punt van de Poelgeest, vlakbij het veer over de Poel naar Warmond. De tolheffing op het veer was in 1430 gedeeltelijk en in 1593 geheel in handen van de Heer van Warmond. Hij liet in 1642 een brug bouwen, waardoor de veerheffing werd vervangen door een heffing om de kosten van de Warmonderbrug te bekostigen. Pas in 1954 werd de tolheffing afgeschaft. Op het hek staan de wapens van de familie Van Limburg Stirum (bewoners van Huys te Warmont van 1840 tot 1901) en de gemeente Warmond - ooit het adellijke wapen van de familie Van den Woude - afgebeeld.

Molens

Poldermolen 't Veertje is een wipmolen die rond 1859 gebouwd is in de Veerpolder, maar in 1981 verplaatst is naar de Hofpolder.

Poldermolen Zwanburgermolen aan de Leede is een grondzeiler uit 1805, gebouwd ter bemaling van de Zwanburgerpolder. Ook de poldermolen Broekdijkmolen is een grondzeiler. Hij stamt uit 1840 en is na brand herbouwd in 1976, ter bemaling van de Broek en Simontjespolder.

De Boterhuismolen is eveneens een grondzeiler. Hij werd in 1844 bij de Zijldijk gebouwd ter bemaling van de Boterhuispolder.

Poldermolen Zweilandermolen is een wipmolen uit ca. 1632, om de Zweilanderpolder te bemalen (bij de Kaagsociëteit).

De grondzeiler Lakermolen uit 1818 bemaalt nog steeds de Laker eilandpolder, aan de Laeck.

Poldermolen De Kok, grondzeiler uit 1809 en gerestaureerd in 1980, bemaalt nog steeds de Kogjespolder bij de Kagerplassen.

De Faljerilmolen is een wipstaartmolen uit 1936, gebouwd ter bemaling van het eiland Faljeril.

Museum

Het Kaarsenmakersmuseum is gevestigd in het pand van de oude kaarsenmakerij van Papôt nabij nummer 9, achter de woning Dorpsstraat 112. Op verzoek kan een rondleiding worden gegeven.